
Zeeschelde: goed en slecht nieuws

Jaarlijks rapporteert het INBO over de evolutie van de vegetaties en soorten van de Zeeschelde, de grootste getijdenrivier in Vlaanderen. In 2013 werd een hoge mate van waterleven waargenomen. Dat komt door het verschijnen van (aas)garnalen en de hoge aantallen vissen over de gehele gradiënt van zoet naar zout water. Spiering plant zich ondertussen reeds enkele jaren (massaal) voort. De op Europees niveau beschermde fint, een andere vissoort, was wel aanwezig in de Zeeschelde, maar voorplanting werd niet vastgesteld. Opmerkelijk waren daarnaast de hoge aantallen bruinvissen en de vangst van de houting, een in Vlaanderen uitgestorven gewaande vissoort.

Er werden in 2013 ook een aantal zorgwekkende observaties gedaan. Zo nam de verspreiding van invasieve exoten, zoals de reuzenbalsemien, gestaag toe, werden lage dichtheden aan bodemdieren en watervogels vastgesteld en nam het opbollen en steller worden van de resterende

slikken toe.

[Gunther Van Ryckegem](#)

[Terug](#)

Ecosysteemdienstenbenadering werkt voor visieontwikkeling van complex landgebruik

'De Wijers' is een gevarieerd gebied van 20.000 hectare, verspreid over zeven gemeenten in het noordoosten van Limburg. In opdracht van de provincie heeft de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) samen met de betrokken landgebruikers een visie ontwikkeld voor het gebruik van deze open ruimte. Om bruggen te kunnen slaan tussen de noden van verschillende soorten landgebruikers, werd er gekozen om ecosysteemdiensten (ESD) als algemeen denkkader te gebruiken. In deze benadering worden de baten van natuur voor verschillende belanghebbenden als basis gebruikt om tot een multifunctionele en duurzame visie te komen.

Het INBO heeft op vraag van VLM dit participatief proces wetenschappelijk ondersteund. Als het ESD-concept wordt vertaald naar concrete begrippen blijkt dat het begrijpelijk is en bruikbaar voor interactieve workshops met een groot aantal personen. Aan de workshop in dit project

namen 200 personen deel. De ESD-benadering faciliteert oplossingsgericht denken in plaats van te verzanden in de bestaande problemen en tegenstellingen. Het scoren en prioriteren van ecosysteemdiensten maakt het mogelijk om de voorkeuren van de belanghebbenden te visualiseren, en het detecteren van win-winsituaties brengt sectoren dichter bij mekaar. Uit dit traject bleek dat een ESD-benadering een belangrijk hulpmiddel is voor een ruimtelijke visievorming voor regio's met complex landgebruik en vele belanghebbenden. Het stimuleerde om oplossingen te formuleren over multifunctioneel landgebruik en duurzame levering van diensten.

Het rapport geeft een overzicht van hoe het ESD concept praktisch toegepast in de interactieve workshops, en geeft een kritisch overzicht van de voor- en nadelen van de gebruikte werkwijze.

[Francis Turkelboom](#)

[Terug](#)

INBO rolt bioveiligheidsbeleid uit voor amfibieënziektes en invasieve soorten

Invasieve soorten en nieuwe dierziektes kunnen een bedreiging vormen voor inheemse soorten. Zo werd in december 2013 de aanwezigheid van de vuursalamanderschimmel in België vastgesteld. De schimmel is dodelijk voor vuursalamanders en heeft al lelijk huisgehouden in Nederland en in de Oostkantons. Vermoedelijk werken het verplaatsen van onderzoeksmateriaal (fui, schepnet, laarzen), besmet water of besmette dieren de verspreiding in de hand.

Het Agentschap voor Natuur en Bos werkte daarom veiligheidsvoorschriften

bosgebieden en poelen.

uit voor veldwerkzaamheden in en rond

Gezien zijn activiteiten rond kwetsbare habitats en soorten wil het INBO hier een voorbeeldfunctie in opnemen. Het onderzoek dat het INBO uitvoert op het terrein werd daarom gescreend op het risico op het overbrengen van de schimmelziekte en de verspreiding van invasieve plantensoorten. Veldwerk waarbij uitwisseling gebeurt van mensen en materieel tussen verschillende risicogebieden, werk in kwetsbare habitats of in waterlichamen waarin invasieve planten of dieren voorkomen en activiteiten waarbij amfibieën gemanipuleerd worden, vormen een verhoogd risico. Het bioveiligheidsprotocol bestaat onder andere uit het beperken van veldwerk in risicogebieden, het wegblijven uit bekende ziektehaarden, de routinematige ontsmetting van vangfuiken, het reinigen van schoeisel, dienstvoertuigen en boten, en het gebruik van een tweede set laarzen of waadpak bij het bezoeken van meerdere gebieden.

Bioveiligheid omvat alle activiteiten gericht op het onder controle houden of voorkomen van introducties van gebiedsvreemde soorten in een bepaalde regio. Het vormt een integraal onderdeel bij de beheersing of het beperken van de impact van nieuwe dierziektes en invasieve soorten. Het verhogen van het bioveiligheidsbesef wordt beschouwd als een van de grote uitdagingen bij het beheer van biologische invasies. Het opvolgen van eenvoudige desinfectiemaatregelen voor kleding en onderzoeksmaterialen verlaagt het verspreidingsrisico van de schimmel. De routinematige toepassing ervan beperkt ook nieuwe introducties van ongewenste soorten en ziekteverwekkers. Daarom worden de maatregelen best overal toegepast.

[Tim Adriaens](#), [Jeroen Speybroeck](#)

Foto: Het routinematig ontsmetten van fuien met een fungicide om de verspreiding van chytrid schimmel te verhinderen (© Invexo)

[Terug](#)

Op werkbezoek naar Norfolk voor de Chinese muntjak

De Chinese muntjak is van oorsprong een Aziatische soort, maar komt actueel ook in Europa voor. Zo leeft in Groot-Brittannië een grote populatie. De soort wordt er als een invasieve exoot beschouwd. Ze berokkent schade aan voorjaarsflora in bossen, belemmert bosregeneratie in hakhoutbestanden en veroorzaakt verkeersongevallen.

Recent dook dit kleine hertje, nauwelijks groter dan een vos en moeilijk waar te nemen, ook op in Vlaanderen. Om ervaring op te doen met het beheer van de soort, ging een delegatie van INBO, ANB en de Oost-Vlaamse bestrijdingsdienst RATO in juni op bezoek in Norfolk (Oost-Engeland). De eerste dag werden we ontvangen door de Forestry Commission in

Thetford Forest, een nationaal park in het hart van Norfolk. Jaarlijks schieten professionele rangers hier tot meer dan 1300 muntjakken af, wat slechts tot een stabilisatie van de populatie leidt. De deelnemers kregen er presentaties over het beheer van hertachtigen op landschapsschaal, ecologie van en onderzoeksmethodes voor muntjak en een demonstratie van het beheer in het park. Ook werden de mogelijke aanpak voor de snelle verwijdering van muntjak uit Vlaanderen en de praktische mogelijkheden voor beheer besproken. Nadien konden we op het